

De prijs van vrijheid

De prijs van vrijheid

Keyvan Shahbazi

Eerste druk april 2025
Tweede druk april 2025
Derde druk april 2025

© 2025 Keyvan Shahbazi

Omslagontwerp: Studio Ezo Wolf
Vormgeving: Studio L.E.O.
Auteursfoto: Jelmer de Haas

ISBN: 9789083490342
NUR: 325

Enkele stukken zijn eerder verschenen in *de Volkskrant*, *De Telegraaf*, *Trouw*, *NIW*, *Het Parool*, *Vrij Links* en *EW Magazine*. Niets uit deze uitgave mag openbaar worden gemaakt op welke wijze dan ook, zonder schriftelijke toestemming van de uitgever.

ezowolf.nl

Ezo Wolf

*Opgedragen aan hen die in de
islamitische republiek Iran niet oud mochten worden,
dat hun onschuld nooit wordt vergeten.*

Keyvan Shahbazi

Inhoud

Voorwoord Prof. Dr. Afshin Ellian	11	De tuinman van Bloemendaal	83
Darth Vader leefde in de zevende eeuw	14	Halsema heeft mij mijn Amsterdam afgepakt	85
De islam levert in Nederland een wereldprestatie	19	Staan we voldoende stil bij onze vrijheid?	88
Mijn kleren liggen nog in een massagraf	21	Verzet tegen een tiranniek regime is geen terrorisme	90
Jodenhaat is de pestepidemie van de islam	24	De kolossale blinde vlek voor het echte gevaar	93
Iran: het was een lange gruwelijke weg sinds 1979	26	Zo werkt de Europese rode loper voor Iraans staatsterrorisme	100
Intolerant tribalisme van 'woke' chanteert vrijdenkers	33	Het doel van terreur is het onderwerpen van de vrije geest	104
De liefste tante van de hele wereld	35	De beulen van Iran laten corona hun werk doen	107
De wereld wacht veel meer dan moordaanslagen	37	Ik mis ze zo, de christenen van toen	109
Zwijgen maakt Joden onzichtbaar	40	Europa, zet de Islamitische Garde op de terreurlijst	112
Rafsanjani hoort thuis in de hel	43	Waar komt de linkse liefde voor het islamisme vandaan?	114
Lang leve de leraar, je beste vriend	46	Stop de 'homeopathische verdunning' van de misdaad	117
Nederland word wakker, het monster is terug	49	Ik vertegenwoordig andere waarden dan de EU	120
Hoe meer islam, des te meer onvrijheid	51	Wie alles en iedereen herdenkt, herdenkt niemand	122
Onze blinde vlek voor de heimelijke beïnvloeding	53	Ze roepen net geen Allah-o-Akbar	127
Wie geen scheiding kerk en staat wil moet naar Iran verhuizen	55	Ik voel een intense gêne	130
Tijd om niet langer de andere kant op te kijken	58	De onruststoker	132
Het begin van het einde van het islamisme is begonnen	60	Tolerantie zei je? In een islamitische republiek?	135
Onnozel links heult met eigen beulen	62	Beunhazerij van 'onafhankelijke' Irandeskundigen	137
Nederlander, koester je seculiere rechtsstaat!	65	Ambtelijke adviezen zijn geen particuliere mening	140
Wat is er over van het land waar ik naartoe vluchtte?	69	We beseffen vaak niet dat vrijheid eindig kan zijn	142
Schijn van partijdigheid funest voor politie in seculiere rechtsstaat	71	Hoe de profeet Mohammed te tekenen	144
Twijfel: de meest bevrijdende ontdekking in mijn leven	74	Welke prijs bent u bereid te betalen voor het vrije woord?	146
En toch blijft het gedram om de hoofddoek doorgaan	77	Links bouwt zuil van moslimslachtoffers steeds verder uit	148
Iran is geen huis-tuin-en-keuken dictatuur	79	Hij wacht nog op mij	150

Valsheid vergeten wij hier in Nederland gauw	153
Stop de expansiedrift van Iraanse ayatollahs	155
Houd je God buiten het onderwijs	158
De angst heeft mij in Amsterdam achterhaald	161
Geef Allah's soldaten een psychiatrische behandeling	163
Korte liefdes op de diverse werkvloer	167
De vaderloze kinderen van onze Neder-jihadisten	170
Vluchtelingenverdrag is migrantenverdrag geworden	173
Islamofobie bestaat: mijn eigen moeder leed eraan	175
Diversiteit gaat om de reis, niet om de bestemming	177
Feminisme op z'n Zweeds verradt Iraanse vrouw	179
We staan erbij te kijken hoe vrijheid erodeert	182
De kroonprins van Khamenei is dood	184
Vervolgen en lynchen doen wij hier beschaafd	187
Europa laat Iran je (schaarse) tanden zien	189
Fortuyn was fris, Forum voor Democratie geenszins	192
Kalifaat van Khamenei is over zijn houdbaarheidsdatum	195
Nederlandse moslims: roep Jneid tot de orde	199
Nergens hoor je meer Allah-o-Akbar	202
Is Nederland 16 jaar na Pim Fortuyn leefbaarder?	205
Sharia is de kern van het terrorisme	209
De Iraanse wolf is geen vredesboodschapper	212
In Nederland ben je al snel te 'ambitieuw'	214
Massoud Barzani's ego schaadt de Koerdische zaak	217
De gewone Iraniër is hoe dan ook de dupe	221
Als zij politieke vluchtelingen zijn: wie ben ik dan?	224

Laten we in Nederland huwelijksvoorwaarden opstellen	227
Een nucleair akkoord met Iran brengt de regio in gevaar	230
Beschermen Erdogan en Trump journalisten?	234
Ik ontheilig de Koran door erop te gaan staan	237
Islamisme is de islam in actie	240
'Verslaggeving over Iran: tussen oriëntalisme en cultuurrelativisme'	242
Qassem Soleimani was een veel grotere oorlogsmisdadiger dan Ratko Mladić	245
Pak je koffers uit	247
Vrijdenker van het Jaar 2024	253

Voorwoord

Prof. Dr. Afshin Ellian

Herinnering is het oord waarin wij leven. Niemand verdient in herinnering aan een horror te leven. Despoten veroorzaken horror waarin een volk of een individu gevangen komt te zitten. Niemand kiest voor een horror. Het overkomt je. De jaren tachtig van de vorige eeuw behoren tot de donkerste jaren uit de moderne geschiedenis van Iran.

Na de islamitische revolutie (1979) liet imam Khomeini, de leider van deze verwoestende revolutie, al een paar dagen na de machtsovername op het dak van zijn verblijfplaats (een school in Teheran) een aantal generaals executeren. Na de executie bezocht hij volgens ooggetuigen de geëxecuteerden, terwijl hij Allah bedankte voor deze moordpartij. Daarmee zette Khomeini de moordmachine in naam van Allah aan. In een korte tijd werden honderden geëxecuteerd, al dan niet na een showproces.

Keyvan Shahbazi en ik behoren tot de kinderen die in deze rumoerige tijd in Iran onder de tirannie van islamisten leefden. Leven veranderde in overleven. Nadat de ene politieke groep werd vernietigd, vond het ayatollahsregime nieuwe vijanden uit. Als die er niet waren, moesten ze worden uitgevonden. Aanhangers van de Sjah, aanhangers van het Baha'i geloof, Joden, homoseksuelen, linkse bewegingen, marxistisch-islamitische bewegingen, christenen, etnische minderheden: ze werden zonder aarzeling aan het executiepeloton uitgeleverd. Men kon worden gearresteerd voor het in bezit hebben van een krantje, of omdat men met een activist werd gezien. De leeftijd van de arrestanten en geëxecuteerden varieerde

van 13 tot 80 jaar. Zo vestigden de zelfbenoemde zonen van Allah een totalitair islamitisch regime.

In die tijd, in deze catastrofale passage uit de geschiedenis van Iran, werd Keyvan gearresteerd. In de gevangenis werd hij gemarteld. Een van de folteraars werd later de president van Iran. Ibrahim Raisi, de Iraanse president die in 2024 bij een helikopterongeluk om het leven kwam, was destijds de aanklager bij de islamitische revolutionaire rechtbank. Hij was rechtstreeks betrokken bij het martelen van Keyvan. In de gevangenis was Keyvan getuige geweest van massa-executies. Het valt met geen pen te beschrijven wat hij en andere kinderen van Iran hebben meegemaakt.

In zijn roman *De Amerikaan van Karadj*, kiest Keyvan voor een literaire vorm om over die duistere periode te schrijven. Zouden pen en papier de jeugdtrauma's kunnen verdrijven? Ik weet het niet. Wel weet ik dat de verwerking begint met het navertellen van wat er iemand is overkomen. De Deense schrijver Karen Blixen onder het pseudoniem Isak Dinesen (1885-1962) wees ooit op het belang van het navertellen:

Alle smarten zijn te dragen wanneer men ze verwerkt in een verhaal of er een verhaal van maakt.

De Amerikaan van Karadj is een indrukwekkende roman, waarin Keyvan de echte gebeurtenissen in een literair narratief registreert en vertelt. Wellicht de grootste prijs van vrijheid die Shahbazi moest betalen is het verwerken van de Iraanse islamitische horror die hijzelf als een minderjarige had meegemaakt.

Voor u ligt een reeks van columns en essays die hij in de voorbije jaren geschreven en gepubliceerd heeft. Zijn columns behandelen niet alleen maar de gebeurtenissen in Iran. Het grootste deel van zijn columns hebben betrekking op Nederland en Europa. Keyvan zag hoe Iran na de machts-overname door islamisten geleidelijk en bedachtzaam werd gereïslami-

seerd. Het begon met vrouwen. De rechten van vrouwen werden drastisch ingeperkt en met de introductie van de hijab (islamitische kledingvoorschriften voor vrouwen) werd de emancipatie van de Iraanse vrouwen volledig teruggedraaid. Daarom analyseert en waarschuwt Shahbazi Nederlanders voor de gevolgen van de islamisering van Nederland.

De columns in deze bundel zijn nog steeds actueel. 'Islamisme is de islam in actie' is weliswaar in februari dit jaar geschreven, maar het zal ook in de komende jaren van belang zijn door dit terugkerende vraagstuk. Het probleem dat Keyvan daarin bespreekt zal uit de straten van Nederland niet zomaar verdwijnen: 'De spreker roept de duizenden rood aangelopen boze mannen op om Allah te prijzen: *Takbir*. De menigte krijgt zo hard mogelijk *Allah-o-Akbar*. De spreker vraagt het nog een keer met de vuist omhoog. Duizenden mannen: *Allah-o-Akbar*. En nog eens, en nog eens. In welk achterlijk gat in het Midden-Oosten zijn we? We zijn in Nederland, het land van Erasmus en Spinoza. De bijeenkomst in de Utrechtse Jaarbeurs heet Ramadan Expo en is georganiseerd door ene *Dawah-Groep* (...)'.

Wij zijn nog steeds niet in staat om het islamisme te bestrijden. De minister verbood deze radicalen om naar Nederland te komen. De rechter dacht daar anders over.

De Prijs van Vrijheid is een noodzakelijk boek. De hel van de ayatollahs heeft de wilskracht van Shahbazi niet kunnen breken. Met de pen zet hij zijn strijd voor vrijheid en gelijkheid door. Zolang hij en anderen blijven schrijven en vertellen over Nederland en hun ervaring met islamisten, zal het licht van hoop nog niet gedoofd zijn. Hoop op de kracht van de democratie.

Afshin Ellian,
Leiden, 3 maart 2025.

Darth Vader leefde in de zevende eeuw

Een Perzische mop gaat als volgt:

Een vlieg valt in een kopje koffie: De Italiaan gooit met de beker, breekt hem en loopt woedend weg. De Duitser wast het kopje zorgvuldig, steriliseert het en zet een nieuw kopje koffie. De Fransman haalt de vlieg eruit en drinkt de koffie op. De Chinees eet de vlieg en gooi de koffie weg. De Rus drinkt de koffie met de vlieg, omdat het gratis was. De Israëliër verkoopt de koffie aan de Fransman, verkoopt de vlieg aan de Chinees, en het kopje aan de Italiaan, drinkt een kopje thee en gebruikt het extra geld om een apparaat uit te vinden dat voorkomt dat vliegen in de koffie vallen. De Palestijn geeft de Israëliër de schuld van de vlieg in zijn koffie, protesteert bij de VN als een daad van agressie, leent van de EU geld om een nieuw kopje koffie te kopen, koopt met dat geld explosieven en blaast de koffiешop op waarin de Italiaan, de Fransman, de Chinees, de Duitser en de Rus proberen de Israëliër uit te leggen dat hij zijn kopje thee aan de Palestijn moet geven.

Is dit amusant. Maar waarom eigenlijk?

Omdat het appelleert aan een beeld dat al bij velen leeft. U herkent dat beeld in deze mop. Al zullen de politiek-correcten onder u het niet graag toegeven.

Wie je bent, bepaalt wat je ziet? Of bepaalt wat je ziet, wie je bent? Met andere woorden: zijn onze standpunten gebaseerd op onze waarnemingen of zijn onze waarnemingen gebaseerd op onze standpunten? Een belangrijk vraagstuk in een tijd waarin de werkelijkheid vaak omgekeerd tot ons komt. Neem bijvoorbeeld de volgende omkering: de overlevenden van de grootste genocide uit de geschiedenis worden schaamteloos en kwetsend verweten daders te zijn van genocide. De omgekeerde wereld.

Laat ik dat aan de hand van een ander voorbeeld proberen duidelijk te maken. Als twaalfjarig kind zag ik hoe menig Iraniër verrukt werd van de Hollywood film 'Mohammad, Messenger of God'. Dat is een vergeten film uit de jaren zeventig met steracteurs als Anthony Quinn en Irene Papas. Ondanks wereldwijde intimidatie en dreigementen van moslims werd de film toch gerealiseerd: als een coproductie van het Verenigde Koninkrijk, Libië, Libanon, Syrië en Marokko. En streed zelfs met Star Wars om een Oscar voor de beste filmmuziek. De film verbeeldt de opkomst van een vroom en vredelievende profeet Mohammad, aan wie Gods boodschappen worden geopenbaard door de engel Gabriel. Hij zou het licht van vrede, gelijkheid en broederschap brengen in een wrede corrupte duistere wereld. Elke scène waar Mohammad in voorkwam, overigens zonder zelf in beeld te komen, was extra fel verlicht.

In opdracht van Allah, nodigt hij de Grieksorthodoxe, rooms-katholieke en Perzisch-Sassaniedische heersers van zijn tijd uit om zich te bekeren tot de islam. Zijn menslievende vreedzame boodschap wordt met geweld en vervolging beantwoord. De vrome heilige profeet, geholpen met goddelijke ingrepen, zegeviert uiteindelijk over zijn wrede corrupte vijanden. De regisseur, Moustapha Akkad, een Amerikaan van Syrische afkomst, vond het zijn plicht om met deze film 'het ware verhaal' van de islam aan de westerlingen te vertellen. Dat Akkad daarmee zijn zelf

gefabriceerde fabeltje, en wellicht dat van menig zogenaamd 'liberale moslim' vertelde, bleef voor het grote publiek lang verborgen.

Akkad verzweeg het jihadistische karakter van de leider van een zevende-eeuwse roversbende. Nergens zien we de meedogenloze wijze waarop hij zijn machtswellust botvierde. Nergens in de film komt de genocide op de Joden op het Arabische schiereiland voor. Alleen al in één gedocumenteerd geval werden er rond 900 mannen onthoofd en hun vrouwen en dochters als seksslavinnen onder de moslims verdeeld. Zijn volgelingen lieten zich daar in 2014 nog door inspireren, zo blijkt uit het lot van de Yezidi's.

Nergens komen zijn talloze zogenaamde 'huwelijken' voor, van zesjarige kind-bruiden tot en met zijn eigen schoondochter. Nergens zien we zijn in de Koran beschreven instructies hoe de vrouwen als akkers te gebruiken (Al-Ahzab, 33: vers 53), hoe degenen die weigeren zich tot de islam te bekeren in het nauw te drijven (Al-Nisa, 4: vers 89), hoe ze angst aan te jagen en te terroriseren (Al-Imran 3: vers 151), hoe ze om hun kostbaarheden te gijzelen (Mohammed, 47: vers 4), hoe ze te omsingelen (Al-Taubah, 9: vers 5), hoe ze uit hun land te verdrijven (Al-Baqarah, 2: vers 191), hoe ze een hand en een voet kruislings af te hakken (Al-maidah, 5: vers 33), en wat het aandeel van de profeet was van de roofbuit op de ongelovigen (Al-Anfal: 8: vers 39).

De wereld van de zuivere islam is een wereld van bekeringen met het zwaard. Een wereld waarin het gedrag van de gelovigen door geen enkele morele grens wordt beperkt. Natuurlijk kwamen in de film nergens de sterke vermoedens voor - die er zelfs tijdens Mohammeds leven waren - over zijn homoseksuele relatie met een knappe kerel genaamd Dahya Al-Kalbi. Om zijn geheime mannenliefde met Al-Kalbi te verdoezelen had Mohammad zelfs de engel Gabriel verzonnen. Telkens als hij bij het

cruisen met zijn Dahya werd betrapt, beweerde hij dat het de engel Gabriel was die de boodschap van Allah was komen brengen.

Akkad had net als ik en de miljoenen andere moslims het gestileerde beeld van Mohammed en de islam meegekregen uit zijn opvoeding. De vrome vredelievende heilige profeet die de mensheid licht en vrede kwam brengen. Akkad zag wie hij zelf was. De werkelijkheid was omgekeerd. Had hij letterlijk de koran en de historische beschrijvingen van Mohammed gelezen, dan had hij geprobeerd met rede en verstand te begrijpen wat er stond. Dan had hij waarschijnlijk getwijfeld. Klopt het wat ik in mijn opvoeding heb meegekregen? Klopt het wat mijn ouders zich voorstelden van de islam? Waar stopt de waarheid en waar begint de fantasie?

Twijfel creëert open plekken in onze geest. Open plekken om nieuwe inzichten op te doen. Ruimte en lucht, om de overtuigingen en boodschappen te bevragen die je vanuit je opvoeding hebt meegekregen. Vaak wordt er als argument voor een bepaalde handeling gezegd: 'zo ben ik opgevoed', of 'zo deden mijn ouders het ook'. Traditie als dekmantel voor lafheid. Ik zie dat als dé aanwijzing voor stagnatie in het denken. Daarmee zeg je eigenlijk; Ik heb zelf nooit leren nadenken. Ik heb niet geleerd om mijn eigen keuzes te maken. Ik ben een onvrij mens. De beste remedie tegen stagnatie in je denken is twijfel. Twijfel is de start van elke ontwikkeling. Het is het tegengif van de stilstand van de geest.

Denk na, twijfel, en zoek vanuit de reden naar antwoorden. Dan zul je zien hoe leuk het leven wordt, zonder de dwingelandij van de religie, zonder een verzonnen god! Daarom is de vrijheid van denken zo belangrijk. Vrijheid om te zijn wat je ziet, en niet om te zien wat je op dat moment bent. Zonder die vrijheid roest een samenleving vast in dogma's, in fabeltjes die de ouders aan hun kinderen hebben verteld. Wanneer we angst

internaliseren en ons laten intimideren door de dreiging van geweld, of nog erger door het laffe gesis van onze eigen moraalridders en fatsoensridders, verstikt onze samenleving. 'Een volk dat voor tirannen zwicht, zal meer dan lijf en goed verliezen, dan dooft het licht.'

Laatst vroeg ik aan Chat GPT een grap te verzinnen over Jezus. Ik kreeg te zien: 'Weet je waarom Jezus geen rijst kon eten? Omdat hij al het brood had gebroken'. Toen vroeg ik een grap te verzinnen over Mohammed. Ik kreeg een preek over respect hebben voor de gevoeligheden van gelovige mensen. En daarna stond er: 'Laten we een ander onderwerp kiezen'!

Elke idee, elke mening, elke ideologie en religie mag worden bekritiseerd, bespot en ja zelfs geridiculiseerd. Ideeën hebben geen rechten. Dat zijn we schuldig aan allen die voor onze vrijheid hun leven hebben gegeven. Zoals Theo van Gogh en de redactie van Charlie Hebdo. Bij de Oscars legde Mohammad het uiteindelijk af tegen Star Wars. De nep *Darth Vader* won het van de originele. Had Akkad maar de vrijheid die hij in het Westen genoot gebruikt om zelf na te denken. Dan had hij Mohammad geportretteerd zoals de geschiedenis hem beschrijft: als echte originele *Darth Vader* op het zevende-eeuwse Arabische schiereiland.

Hoe het verder afliep met Mustapha Akkad?

Hij kwam in 2005 samen met zijn dochter in een hotel in Jordanië om het leven, door een echte moslim die zichzelf opblies in opdracht van de Al-Qaida leider Al-Zarquawi.

14 september 2024.

De islam levert in Nederland een wereldprestatie

In de maand april van het jaar 637 overhandigde de oude wijze dichter-patriarch van Jeruzalem de sleutel van zijn geliefde stad aan een woestijn-Arabier gehuld in smerige kamelenharen kleren. De oorlogszuchtige Omar, de tweede kalief na Mohammed, belegerde op zijn witte kameel al maanden de stad. Nog verder verzet betekende verwoesting van de heiligdommen, roof van de kostbaarheden, onthoofding van alle mannen en tot seksslaaf maken van vrouwen en kinderen. De bloeddorstige troepen van Omar waren genadeloos voor wie het hoofd niet boog voor hun Allah. Voor zijn dood had hun profeet al het goede voorbeeld gegeven door persoonlijk deel te nemen aan de massaslachting van 900 Qurayza-Joden. En door Raihana, de mooiste vrouw van die stam wier man hij zelf had onthoofd, tot zijn seksslaaf te maken.

De zuivere Mohammedaanse leer is expansiedrift door nietsontziende wreedheden en het onderwerpen van 'ongelovigen' tot de islam. Verzet je je daartegen, dan word je vernietigd samen met alles wat je dierbaar is. Wie teruggaat naar de oorsprong van de islam kan niet anders dan zich net zo barbaars te gedragen als Mohammed en zijn bloeddorstige volgelingen. De 300 jongeren uit ons midden die in Syrië opdoken, hadden het onthoofden en verkrachten niet op onze scholen in Vinex-wijken geleerd. Ze zochten en vonden de oorsprong in hun geloof.

Anders dan de Syriëgangers, willen de meeste Iraniërs allang niet meer leven onder het juk van de islam. Vrijdag 16 september is het een jaar

geleden dat de 22-jarige Mahsa Jina Amini door de religieuze politie werd vermoord, omdat haar hoofddoek niet goed zat. Haar dood ontketende de recente protesten met vele duizenden doden, verminkingen en arrestaties tot gevolg. Het regime gebruikt brutaal geweld om elke vorm van nieuw protest in de kiem te smoren. En niet alleen in Iran.

In 2015 werd een Iraanse dissident in Almere door de Mocro-maffia voor zijn voordeur geëxecuteerd. Kort daarna deed onder de dissidenten het gerucht de ronde dat de moord in opdracht was van Teheran. Geen van de media die ik toen wanhopig benaderde was geïnteresseerd in het onderwerp. Pas toen in 2017 een tweede dissident in Den Haag in het bijzijn van zijn kinderen werd doodgeschoten, drong de nieuwe werkwijze van de islamitische staat van Iran tot ze door. Een terrorist naar Europa sturen is niet nodig wanneer je met een paar duizend euro een moord kan bestellen bij je geloofsgenoten van de Mocro-maffia.

‘Wij vergeten niets en wij vergeven niets, want wij bewandelen het pad van Allah’, vertelde mij ooit een inlichtingenofficier door de telefoon uit Teheran. De moorden waren een waarschuwing voor alle dissidenten die zich durven te uiten: kijk uit, er is een dodenlijst in Nederland. Een god-vergeten gotspe. In een van de meest vrije landen ter wereld worden dissidenten monddood gemaakt en erger nog geliquideerd. In datzelfde land maakt de NPO televisieprogramma’s om de burgers de regels van de islam uit te leggen, organiseren overheidsinstanties tijdens de ramadan iftar-maaltijden met Koran-recitatie, en is het dragen van een hoofddoek symbool geworden van het links-progressieve diversiteitsdenken. Dat is niets minder dan een wereldprestatie van die religie.

12 september 2023.

Mijn kleren liggen nog in een massagraf

Mijn schoolvriendje Zafar en ik hadden veel gemeen. Als op het schoolplein spontaan voetbalteams werden gevormd, bleven we allebei als laatste over. Onze natuur- en scheikundecijfers waren even beroerd. Maar we waren ook verschillend. Zafar was geboren in een arm arbeidersgezin, ik in een bekende, welvarende familie. Vaak als ik met de auto van school werd gehaald, zag ik hem lopend op weg naar zijn werkplek in een garage. ’s Winters, in dezelfde kleren als ’s zomers, met zijn nek in zijn kraag en zijn handen onder zijn oksels.

Mijn ouders besloten dat ik naar een privéschool ging in Boston. Net twee dagen voordat ik mijn visum kreeg, werd de Amerikaanse ambassade in Teheran bezet en het personeel gegijzeld. ‘Dan blijf je gewoon nog even hier op school’, zei Zafar. Een paar maanden later liet ayatollah Khomeini onder het mom van de ‘culturele revolutie’ alle universiteiten sluiten. De sfeer werd nog grimmiger toen de revolutie van 1979 zijn eigen kinderen begon op te eten. Bezit van een boek, tijdschrift of een cassettebandje dat even daarvoor vrij te verkrijgen was, werd ineens levensgevaarlijk. Op het trottoir lagen stapels boeken, die ’s nachts waren gedumpt. Niemand durfde er zelfs naar te kijken.

In de zomer van 1981, onderweg naar het eindexamen biologie, voelde ik iets kouds in mijn nek. Toen ik me omdraaide, keek ik in de loop van een pistool. Mijn jeugd eindigde die nacht in de cel. Dagelijks kwamen er nieuwe arrestanten bij, onder wie veel schoolvrienden, ook Zafar. Tijdens